

Családi hírek

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P.)

Moskovits Eta, Moskovits Salamon to-kaji rabbi leánya házasságot kötött **Schik Menyhérttel** a nyirlugosi főrabbi unokájá-val.

Elbogen Helénét eljegyezte **Elbogen Gábor**, Kemecse.

Schächter Lea Vác, **Neumann Dávid** Szombathely, jegyesek.

Rothmann Berta (Putnok) és **Klein Fülöp** (Tiszabezéd) január 10-én tartják egybekelési ünnepélyüket Putnokon.

Adler Sáriát, Adler Izrael székesfe-hérvári főkantor leányát eljegyezte **Fuchs Mór** kántor-hitoktató, Székesfehérvár—Csorna.

Löwinger Giskét eljegyezte **Fogel Her-man** (Ujfehértó). Minden külön értesítés helyett.

Ehrenthal Flóriát R. S'müel Ehren-thal z. c. l. leányát, Sala, eljegyezte **Gyémánt Emil** Nové Zámky—Velky Rypnani.

Berkovits Icskát, öz. Berkovits Sán-dorné leányát (Budapest—Városmajor), eljegyezte **Markovits Béla**, Bpsten.

Rosenbaum Klári, Rosenbaum Mózes kisvárdai főrabbi leánya és **Mayer Ernő**, Mayer Lázár rabbi fia Budapest, jegyesek.

Schweiger Böske Tiszabercelen jan. 3-án házasságot kötött **Heller Zoltánnal** Mátészalkáról.

Lipkovits Nándor (Szabadka) elje-gyezte **Hermann Évikét**, Hermann Ignác váci hitközségi elnök leányát. — Az el-jegyzés igen ünnepélyes formák között folyt le, ünnepi beszédet mondtak: Sil-berstein főrabbi; a menyasszony édes-atyja; Meisels rabbi; a vőlegény; Deutsch Dávid (Soltvadkert); Hermann Mayer; Braun Jakab; Leopold Herman.

Angyal Nándor elnökünknek **Berg Magda** battonyai urfánnyal való eljegyzé-séhez szívesen gratulálunk és *mazeltovot* kívánunk.

Tiferesz Bachurim, H. Bösörmény. **Gestelner Imre** (Amrom) Újpest, Király-u 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszerőzsde-tag. *Mindenféle órák, arany-, ezüst-, briliáns-árak alkalmi áron való megbízható beszer-zési forrása.* Kívánatra választékot küld.

Lakodalmi díszebéd már P 2.50-től *Nissel* étteremben, Rombach utca 16.

Szerkesztői üzenetek

TÖBBEKNEK: Közleményeik jövő számban.— **SZLOVENSZKÓ:** 1) Cikkeit, híreit szíveskedjék úgy intézni, hogy azo-kat kedden Budapesten megkapjuk, külön-ön annak van kitéve, hogy a jövő heti számba maradjon! 2) Az országos elnökvá-lasztáson a Pappenheim-párt 108 szava-zattal győzött az ellenpárt 72 szavazatá-val szemben. — **ST. S., LOSONC:** Az általunk a T. J.-nek küldött 12 P-t annak idején rendeltetési helyére juttattuk. — **G. B., POZSONY:** Előbbi üzenet az ön 2 P-jére is vonatkozik.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastag-szedett betűkből 32 fillér. Allástkeres-őknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélye-gekben is. Jelígis levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

HUSZONNÉGY év óta közvetít házasa-gokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Tele-phon. Cég nélküli levelezés.

LÖWINGER SÁMUEL Kaba. Házasság-közvetítő. *Biztos eredmény!* Válaszbélyeg **MEISELS** házasságokat legdiszkrétebben közvetít. Talisszövődő, könyvkereske-dés. Rombach utca 8. (A Rombach temp-lommal szemben.)

INTELLIGENS orthodox benősülhet ho-zomány és fix-szel nagyobb kereske-désbe. Leveleket „Bizalom” jelígre, a továbbításához szükséges portóval.

23 ÉVES textiles, jesivában tanult fiam részére, vallásos vidéki házba való benő-sülést keresek. Cim kettőslappal a ki-adóban.

BAROMFIMETSZŐI, előimádkozói, eset-leg melamed-, vagy samesz-állást vál-lalna kisigényű, kiscsaládi vallásos em-ber. Cim: Taub, Kötaj.

INTELLIGENS, szombattartó textiles be-nősülne jobb családba. Leveleket cimmel „Intelligens legyen” jelígre a kiadóba.

KÖZÉPKORU vallásos asszony — orth. háztartás vezetését, vagy kisegítést vál-lalja. Weisz Léni, Budapest, Klauzál-u. 34. I. 4.

FIATAL zsidó lány háztartás vezetésére, vagy gyermekek mellé ajánlkozik. Rom-bach u. 16. I. 11/a.

NÉMETÜL tudó intelligens urileány el-menne háztartásba, esetleg gyermekek-hez. „Lelkiismeretes” jelígre.

INTELLIGENS, kellemes külsejű füg-getlen urinő, nagyobb vidéki városban, forgalmas helyen jólbevezetett fűszer-vegyeskereskedéssel, némi kézpénzzel, férjhez menne, vallásos, szombattartó, komoly uriemberhez, 34—38 évesig.

„Korrekt 20” jelígre.

MEGJELENT! — a „Zsidó Szinpad” har-madik és negyedik száma, szenzációszurimi szindarabokkal. Árjegyzéket küld a szerző: Schwarcz Izidor tanító, Kis-körös.

VIDEKEN önálló üzlettel bíró 20 éves fi-atalember vagyok, tehermentes ingatlano-m van. Házasság céljából intelligens, jómodoru, kizárólag orth., hozzámillő urileány ismeretségét keresem. Ugyanők kizárva. „Imádkozni tudjon” jelígre.

IPARENGEDÉLYRE jogosult, jól jövedelmező, szép iparral rendelkező, jeis-vát végzett 25 éves, csinos, orth. fiatal-ember önállósítás céljából megköszölne, illetve elvenne megfelelő hozománnyal rendelkező, előkelő, vallásos családból való leányt. Ajánlatok „jó parnoszó” jelígre válaszbélyeggel.

VOLT ÖNÁLLÓ NYOMDÁSZ, szedő, gépmester, szerény igénytel állást keres azonnali belépésre, hol szombatot tarthat. Szíves megkeresést kér: Schwarcz György, Kiskunmajsa.

BIZTOS állású, szombattartó fiatallember elvenne orthodox család kimondottan szép leányát, tizezer pengővel. „Magas barna” jelígre a kiadóba.

SZÉFER TÓRA egészen új, eladó. Bö-vebbet Müller, Bratislava, *Edlov-dvor ALLEINSTEHENDER* 65-er, mit lebens-fähigem Geschäft, alle Kinder schon ver-heiratet, nicht vermögenslos, möchte sich mit passender Dame, die etwas Baarver-mögen besitzt, verehelichen. Beabsich-tige eine Zeit noch tätig zu sein, dann von der Pacht leben. Ernste Anträge be-fördert: Müller, Bratislava, Edlov-dvor.

JOBB zsidó, intelligens fiatallember be-nősülne régi bevezetett üzletbe. Cim a kiadóban.

LAKÓTÁRSNŐNEK keresek diákleányt vagy jobb urileányt. Minimális hozzájárulás szükséges. „Orthodox” jelígre a kiadóba.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET,
Budapest, VII., Belföld u. 33. Tel. 40-6-79

PARÓKA
különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII., CSÁNYI U. 12
(Király ucca sarok)
Telefon: 31-0-79.

אללנע מיינע יידישע צייטונג

77

ZSIDÓ UJSÁG
AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót *לוי*

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Külföldre 25 P.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Egy missziós előadás után

A napilapok igen részletes közlést adtak egy missziós beszédéről, amelyet dr. Victor János budapesti református teológiai tanár tartott e héten. Az előadás egy része a zsidókról szól. Megállapítja, hogy „van vallásosságban izzó zsidó is, amilyen például Spinoza volt (?), de a többi anyagias, csak szórakozást kereső, a nyereség után járó, a mának élő”. Ezeknek „a vallásosságáról” is mond egy mondatot, valami olyasmit, hogy ez a val-lásosság eltéríti őket az I'ten iránti kötelességeiknek teljes átértésétől. *Ez a mondat teljesen érthetetlen*, mert amennyiben valami a zsidó val-lásossághoz tartozik, akkor a jelígeje: „Az Örökkévalót magam elé képzem mindig, ő jobbnál van, nem ingadozom.” *(Sivási Hasém Pnegdi szomid, ki mijmini bál emajt)*. Vagy lehet az igazi vallásosságot jobban, szabatosabban és igazabban megállapítani, mint ahogy ezt *Bar Kaporo*, a misna egyik tudósa tanította: „Melyik rövid előírás az, amelyhez a val-lás összes főtvörvényei fűződnek? A felelet az: „Mislé mondása: minden utadon gondolj Reá és Ő majd egyen-geti a te utadat” *(Tajmo 72:)* Amennyiben zsidónál vallásosságról lehet beszélni, akkor csak ilyenemű lehet és az viszont bátran állítható, hogy ennél bensőségesebb, az egész életet átölelőbb s a legmagasztosabb erkölcsi alapvetet világosabban kifejező imperatívet egyik vallás sem produkált eddig.

Ami pedig a zsidó emberek anyaga-giasságát, a földiességre irányított te-kintetét, aranyborjú imádatát illeti, abban lehet valami igazság, ha egy javítani akaró zsidó mester, vagy egy gyűlölettől fűtött antisemita mondja, — de nem, ha egy keresztény lelkész állítja. Mert, ha egy zsidó moralista mondja, akkor javítani akar, akkor

fáj a lelke, hogy zsidó eszményektől, a felséges erkölcsi tanítások fényétől mennyire eltávolodtak a próféták utódai. Ha egy antisemita porba rántja a zsidók erkölcsi lényét minden rosszat rájuk kenni, ez is érthető, mert ösztönös fajgyűlölete, gazdasági ér-dekből történő ellenszenvé, esetleg a zsidóság ellen elkövetett vagy elköve-tendő jogtalanságai számára keres igazolást vagy ürügyet. Ellenben, ha egy keresztény missziós összejövete-len hangzik el az ilyen általánosító le-becsülés, akkor bizonyos bizalmatlan-sággal s elutasítással kell a dolgot te-kinteni, mert hisz a lebecsülés kon-zekvenciája az, hogy mindez a rossz tulajdonság a zsidó vallásból fakadt s mindez a rossz eltűnik, ha a zsidó otthagyja a vallását. Hát itt tótágast áll az egész okoskodás. Mert a mai viszonyok mellett *csak az érdekhaj-hászó, pozíciót akaró*, a falat kenyér miatt kétségbeesett, tér ki. Az is egész bizonyos, hogy *kényelmesebb* a több-ség vallásához csatlakozni, mint ki-tartani egy üldözött közösség mellett. Abban a tényben tehát, hogy egy zsidó ragaszkodik ősi vallásához nagy-mérvű idealizmus rejlik.

Jehudó Halévi mondja a „*Küzari*”-jában:

— Hiszen nem kellene csak egy idegen vallási formulát elmondani s akkor megmenekülhetnének minden elnyomástól.

Hiába invitálja a misszió a zsidót, a kitérés nem tenné idealistává, csak kényelmesebb helyzetbe juttatná. *Nem fogadhatjuk el tehát azt a tételt, hogy a mai zsidó anyagias*, s hogy erkölcsi megjavulást jelent számára a hitaha-gyás. Ezt legfeljebb *gér-re*, a prozeli-tára lehetne alkalmazni, aki — az el-nyomott zsidósághoz csatlakozik.

A református theologus hívja az anyagias zsidókat a megtérésre. Fe-

leljünk erre a talmud egyik ismert el-beszélésével. A római uralom eltiltotta a zsidókat a Tannal való foglalkozás-tól. *Rabbi Akivó* nem engedelmese-dett s tovább tanított. Odalépett hozzá egy *Papusz* nevű zsidó s figyelmeztette a következményekre. Rabbi Akivó egy mesével felelt:

— A róka, ugymond, sétált a folyó partján s nézte a vízben ide-oda uszkáló halakat. Erre barátságosan felszólította őket, hogy jöjjenek ki a szárazra, mert ő velük szövetséget köt s nyugodtan élhetnek majd. Erre a halak azt felelték: „Ha a mi éltető clemünkben, a vízben kell remegniünk, s ide-oda uszkálunk, mi történnék, ha kimenünk ebből a biztonságot nyújtó helyről!”

Az alkalmazás kézenfekvő: Ha a zsidó a misszió előadója szerint anyaga-gias, pénz-imádó, akkor csak azt le-het rá felelni: ha őseinek évezredek tradíciója mellett, az ő lelkéhez hoz-zánótt vallásában, az ő éltető elemét képező vízben anyagias és élvhaj-hászó, akkor milyen lenne még, ha — más — vizeken evezne.

Mi tehát a tanulság? Az egyik ez: nem szabad másnál a szájkát észre-venni és magánál a gerendát sem. Ez nemcsak az evangéliumban van, ha-nem ezt bizony a Talmudból is lehet idézni, mert így olvasható *Bovo Bászró* traktátusának 15. lapján. A másik ez: erősödjünk meg idealizmus-ban, igazi vallásosságban, mélységes emberszeretethen — szent Tóránkhoz s több évezredek multunkhoz való ragaszkodás által. Mert a Tóra a zsidó-ság életének előfeltétele. Tóra és szent hagyományunk nélkül nincs zsidóság! Ez a zsidóság életelixire, amelyhez oly módon kell váltig ragaszkodnia, mint a halnak a vízhez.

A Chaszam Szajfár-ból

Már említettük, hogy Schreiber Simon egri főrabbi IV. kiadásban adta ki nagyapjának a Chaszam Szajfárnek, a Tórához írt homiletikus megjegyzéseit tartalmazó „Tajrász Majse” művét. Ebből a műből vesszük a következő aktuális magyarázatokat.

A folyó hetiszakaszban olvasható Jákajv ösátyánk áldásában: „Jiszochor erős csontu számárhoz hasonlít, amely az aklok között heverészik, látja a nyugalmat, hogy jó és a földet, hogy kellemes s odanyujtja vállát teherhordásra és lett a szolgálat adófizetője.”

Bölcsseink magyarázata szerint ez arra vonatkozik, hogy Jiszochor törzsből származtak a tudósok, akik vállukat a Tóra terhének viselésére nyújtják. Ebből kiindulva, a következő gondolatot lehet a fenti tórai mondásban megtalálni: Sokan azt hiszik, hogy a vallástudományok élő ember nem ismeri az életet s ezért könnyen visszahúzódhatik tőle tanházának falai közé, ellenben, ha megismeri az élet kellemességeit, akkor nem kíváncsnak a Tóra-tanuláshoz. De ez nem helyes, mert nem így van. A Tóra mondja Jiszochor-ról: ő látja s tudja, hogy „jó a nyugalom”, de azért mégis a Tóratanulásnak áldozza életét és kényelmét, ő látja, hogy „a föld kellemes”, hogy a földi vágyak gyönyört okoznak, de mégis az Isten szolgálatának adófizetőjévé lett a világ csábításaival szemben.

A Chaszam Szajfár Tévész 8-án tartott egyik dróso-ját a két nappal

későbbi Aszoro B'tévész-re való tekintettel a következő elmélkedéssel fejezte be:

— Mikor a babilóni fogságból visszatérő zsidók kérdezték, vajjon a szentély fennállása idején is börtöljenek a tizedik (Tévész) hónap tizedik napján — akkor Zecharjé próféta azt a feleletet adta: „a tizedik hónap börtölje örömmre, vigságra lesz, az igazságot és a békét szeressétek...”

— Az örömmel, valamint az igazsággal egybekötött békének egymás mellé állítása tanulságos. A mai időben hogy van? Az igazságért hevülő ember nem szeretheti a békét, amikor látja a bűnös és romlott világot, legfeljebb kerüli a viszálykodást és hallgat. Viszont azt látjuk, hogy a hazugság emberei szeretik a békét, mert nem szeretik magukat zavartatni.

— A próféta szerint a jövőben igazi öröme és vigsága az lesz, ha egyszerre lehet szeretni az igazságot a békével együtt, mert — megjavul az emberiség...

A szombat problémájához

„Imolá somru jiszoél s'té sabószajsz, mijad hóju nigolin — ha Izrael két szombatot tartana meg előírászerűen, azonnal meg-történne a megváltás.”

A Jiszmach Majse hírneves szerzője a következő kérdést teszi fel a talmud ezen kitételére: Ha a szombat megtartása, összkivánalmainak ápolása, oly hatalmas erő-

vel bír, hogy a megváltást képes eredményezni, akkor vajjon miért szükséges két szombat megtartása ennek elérése érdekében?

Most, mikor világszerte észleljük a súlyos gazdasági válság ellen küzdő népek kétségbeesett harcát és olvassuk a gazdasági vérkeringés feljavítására irányuló szövegeket, azt tapasztaljuk, hogy az eredménynek, csakis a harmónikus együttműködés és összetartás lehet az alapja. Hatványozott mértékben szükséges a testvériség és együttérzés, akkor, amikor a társadalom szombattartó rétege a szombat érdekében akar összefogni. Szükséges tehát, hogy a szombattartó kereskedő- és iparos- munkaadó megtudja érteni az ugyancsak szombattartó munkavállaló helyzetét, ki a szent szombatot hűségesen megtartja és ahhoz kollégáival együtt ragaszkodik.

Ma, amikor a folytonosan rosszabbodó gazdasági viszonyok könyörtelen vihara, megalapozott egzisztenciákat söpör le a kereskedelem és ipar pódiumáról, kérdem, nem-e jól felfogott érdeke minden vallásos munkaadónak a szombattartó munkavállalót pártfogolni elsősorban? És vajjon nem-e kell tartani attól is, hogy ha az a még vallásos ember látni fogja a szombattartó kereskedő vagy iparos közönyét vele szemben, utolsó kétségbeesésben, a megsemmisüléstől való félelmében és a nélkülözés gondolatától megriadva kényszerülve lesza szombat megszegése árán is esetleg munkát vállalni.

Ezért tehát minden öntudatos, vallásos zsidó munkaadó, hittestvéri kötelességének, az ugyancsak vallásos egyén felkarolását. De érezze minden vallásos fogyasztó is kötelességének, hogy szükségleteit kizárólag szombattartó kereskedő és iparos cégeknél szerezze be.

Az előrebocsajtott talmudi kitétel ezek után, így magyarázható meg: Ha „Izrael fia”, (vagyis a zsidó társadalom vallásosabb rétege) két szombatot tartana meg, úgy hogy minden munkaalkalomra ugyancsak szombattartó egyént szólítsa fel és ezzel elősegítene, hogy a szombatot megtarthassa (ezzel a munkaadó két szombatot tart: a maga részéről és annak részéről, kinek alkalmat adott arra, hogy a szombatot megtarthassa), akkor azonnal megtörténne a részleges belső megváltás, — a sajnos folytonosan szaporodó szombattartó állás nélküli alkalmazottak gondjainak a megváltása...

Rosenthal Jenő
miskolci T. B. titkár.

Rabbi Simon Hirschler

Mély gyászba borította a pozsonyi orth. hitközséget és veszteségérzetet kelt egész Szlovenszko hitű zsidóságában Hirschler Simon rabbi elhunyt. amely vasárnap következett be. A megholdogult — aki alig 45 éves kort ért el — Galantán tanult a jelenlegi huszti főrabbinál, majd Hunfalván folytatta tanulmányait a nagy cadiknál, akinek egyik kedvenc növendéke volt, s végül a pozsonyi jesiva jeles tanítványa lett.

Már 23 éves korában választották főrabbinak a pozsonyiegyi Modoron. ahol igen nagy buzgósággal jelszót vezetett. Csakhamar nagy híre ment a kitűnő szervezőképességű tiszta jellemű és nagyszerűen szónokló rabbinak, s amikor 12 évvel ezelőtt megalakították a szlovenszkoói országos iródat, az intőző körök szerencsésnek mondható választása őreá esett, mint alelnökre, aki megdicsőült Wéber főrabbi elnöklelte alatt működésével igazán nagy hálára kötelezte le a szlovenszkoói orthodoxiát.

Gyenge szervezete, amelyet szívbaia csak növelt, azonban nem engedte, hogy felelősségteljes tisztség soká viselje és ezért 1926-ban, mandátuma lejárván, az alelnöki állást már nem fogadta el. Már csak azért sem, mert vágyódott olyan pozíció után, ahol nyugodtabban élhet a Tóra-tanulásnak és tanításnak. A pozsonyi hitközség alkalmat adott neki erre és később megválasztotta dáionnak. Minden este előadást tartott a „Temimé Derech” egyesületben, ahol templomi rabbiként működött, maga köré gyűjtötte az Aguda ifjusági csoportját és az ifjakat atyai szeretettel tanította. lelkesítette Izrael nagy eszményei iránt. Az Aguda országos szervezetének egyéb iránt egyik előharcosa és irányítója volt. Szombatonként az u. n. „Tornaterem” színültig megtelt, amikor ő tartott szidra előadást, szellemesen és tanulságosan.

A hétfőn véghement temetése mélyesen megrendítő manifesztációja volt annak a szeretetnek, amely őt körülvette életében. A gyászházban R. Jesájó Kallsch búcsúztatta a rabbinátsági kollegái nevében. Löwy Miksa az Aguda ifjusági csoportja nevében beszélt. Megragadó volt, amikor sógora Bródi miavai főrabbi vett búcsút tőle. A temetőben

Binaturin

a bélműködés termeszetes szabályozója kapható minden gyógyszerárban
Ára: P 2.90

Undsorier rabbi, a Chevra Kadisa kitűnő szónoka fakasztotta sirásra a gyászoló közösséget. Nagy megindultság közepette kezdte meg egy óráig tartó beszédjét főt. Schreiber Akiba bratislavai főrabbi. Kiindult, az előző napon, „Aszoro B'tévész” böjtnapján elhangzott „szelichó” szavaiból: **השך מעלי מעלי הוד וצפר טורף טורף הנוחן אמרי שפר**. „Levette tőlem a méltóság és a dísz köntösét... azt, aki a kellem szavait

A genfi tó partján egy halálra ítélttel

— Svájci munkatársunktól —

A múlt héten alkalmam volt az egynehány napot itt időző dr. Kindermann, egy Oroszországot járt zsidó, fiatal, német tanárt és író meglatogatni. Dr. Kindermann 1924-ben két kollégájával együtt kénkedés vádjá alatt a szovjet-bíróság halálra ítélte. Az eset akkor nagy port vert fel és élénk érdeklődést váltott ki a világban. Kiderült, hogy ez az ítélet egy ellenakció volt. Ugyanakkor ugyanis Németországban államellenes ténykedés miatt három kommunista diák ellen halálos ítéletet mondtak. Erre a szovjetkormány a tanulmányuton levő dr. Kindermann két barátjával együtt letartóztatta és rövid tárgyalás után halalos ítélettel sújtotta. A vád minden alapot nélkülözött, de a szovjet politikai rendőrsége, a GPU, elérte a célját és a Németországban halálra ítélt kommunista diákokat kiadják nekik cserébe. Kindermann oroszországi élményeiről és megfigyeléseiről könyvben számolt be. A könyv 1931-ben jelent meg „Zwei Jahre in den Totenhäusern Moskaus” cím alatt és bejárta a világsajtót. Könyvében lerántja a leplet a „független” szovjet bíróságról, mely nem

hangoztatta. Ennek kapcsán beszélt lelki habitusáról, ragyogó jelleméről, a közösséget szolgáló készségéről, amelyben okosság és bekeszeretet egyesült és kiemelte I'tenálódta nagy szónoki tehetségét, amelyet a Tórának szentelt. A hatalmas erejű beszédet követte Lebovics Simon jókai főrabbi, Schill bazini főrabbi, továbbá a megdicsőült sógorának: Frankl (Halberstadt) dúcszatiója. Ezután elföldelték, a megdicsőült nagy gaon, a „Sévet Szajfár” mellé. — הנצי"ה

Müller Ignác (Bratislava)

más, mint eszköz a félelmetes GPU kezében. Kindermann a kommunista áramlat ellen küzdő különböző körökben a szovjet vallásüldözéseiről tartott már hatásos előadásokat. E héten dr. Pinchas Kohn az Aguda vezére és S. Schachnowitz az „Israelit” főszerkesztőjének közreműködésével adott elő és

megrázóan esetele az Oroszországban élő három millió zsidó kétségbeélt helyzetét.

Érdekes, hogy Kindermann csak az Oroszországban látott borzasztó üldözéseknek a még vallásos zsidó tömegek szörnyű — a spanyol inkvizíció borzalmaival is tulszárnyaló — szenvedéseinek hatása alatt kezdett a zsidó vallással behatóbban foglalkozni. Szomorú, de érdekes tünemény, hogy a vallásüldözés ébresztette fel benne a vallás iránti érdeklődést.

Ketten sétálunk a genfi tó partján, körülöttünk minden csendes, csak a nap fényét vakítóan visszatükröző hullámok csobogása töri meg időközönként a csend hangulatát. Mindketten hallgatunk. Szép itt minden. De mindkettőnkben csendesen sir a nagy zsidó tragédia. Ben Arjéh

Parókák divatos, izléses

hullámos hajbóli csak

PIECHNIK ÉS MECHTL-nél

Budapest, IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

Első forrásból kaphat ezüst tórafelszerelést, szédertálat, gyertyatartót, menórát, arany, ezüst és briliáns ékszereket, órákat

Heiden Leó

ékszerésznél.

Budapest, VII., Király-u. 21. Tel.: 38-1-10.

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak

PARÓKA

elsőrendű kivitelben a legjutánvosabb áron

Visó Márknénál

VII. Király u. 1. (Orczy ház) kapható.

Győződjön meg Ön is arról, hogy hol lehet jól, szívet, izléseket olcsón vásárolni!

Ha órát és ékszert akar venni, úgy

WEINSTOCK JÓZSEF

órás és ékszerészhez kell menni. Kazinczy-u. 34.

(Kazinczy-temp ommal, szomben) Telefon 35-9-42. Szombaton zárva. — Aranyat, ezüstöt legmagasabb napi árban veszek.

Mi hirlik a nagyvilágban?

Dájon-választások külföldön

A bécsi orthodox hitközség (Schiff-schul) előjárósága Fürst főrabbi beleegyezésével dájon-nak megválasztotta Baumgarten Selomo rabbit. Állását majd akkor foglalja el, ha megnősült. A megválasztottnak — jelenleg, sajnos, nagybeteg — apja is a hitközségnél működik, nagy tisztelettel környezve, ugyanez, mint dájon.

A frankfurti különálló orthodox hitközség, ahol Horovitz volt hunfalvi pap a rabbi, is választott 2 dájont dr. Posent és dr. Schlesingert. Mindkettő nagy tudatosságú híreben áll, de azért a doktori címet viseli. Természetesen ilyen viszonyok csak a németországi orthodoxia speciális kulturális helyzetéből magyarázhatók és Magyarországon ilyesmit elképzelni olyan volna, mintha — egy közismert hasonlattal élve — a narancsfát el akarnák ültetni az alföldi homokba.

Akik letagadják antiszemitizmusukat

Párizsi jelentések szerint Coty, az ismert állatszergályos, aki egy antiszemita hírből álló újság tulajdonosa, kijelentette, hogy öneki az antiszemita párttal semmi közössége nincs és ő nem is antiszemita. — Londoni jelentések szerint Sir Mosley, aki az angolországi fasiszta pártot szervezi, levelet írt a zsidó Lord Melchett-nek, amelyben kijelenti, hogy az ő pártjában tilos az antiszemita propaganda.

Zsidó temetés Spanyolországban

Spanyolországban San Sebastian nevű határvárosában meghalt egy Nahon nevű marokkói zsidó és mivel több zsidó nem lakik a városban, a közeli franciaországi Bayonne városkából ájtott egy rabbi 10 hívővel és zsidó rítus szerint eltemették az elhunytat. Évszázadok óta az első zsidó temetés Spanyolországban.

A zsidó tanítók sztrájkolnak Bukarestben

A bukaresti nagyhitközség kb. 150 tanerőt tart alkalmazásban, de már 5 hónap óta nem folyósította rendszeresen a fizetésüket. Ennek következtében az összes tanerők bejelentették a sztrájkot. A munkaszünet 3500 gyermeknek okoz örömet és vakációtöbbletet. A hitközség most legnagyobb erőmegfeszítéssel

igyekszik rábíri a tanerőket a munka folytatására.

Aki éhségstrájkjal tüntetett a lengyel egyetemi botrányok ellen

New-yorki lapok jelentése szerint az ottani „City College” iskolában működő, lengyel származású, dr. Krausz tanár, a lengyelországi egyetemi botrányok hírére elhatározta, hogy az összes new-yorki zsidó diákokat összehívja egy nagy tüntető menetbe, amely a new-yorki lengyel konzulátus elé vonul és ott demonstrál a barbárság ellen. A tüntető menet azonban nem akart megalakulni. Erre dr. Krausz (Gandhi mintájára) közölte a lapokban, hogy éhségstrájkot kezd annak a dokumentálására, hogy olyan korban, amelynek ilyen ifjúsága van, nem érdemes élni. Nyolc napig bírta az éhséget, de addigra a zsidó diákság megmozdult, megszervezték a tüntetést és a tüntető menet élén dr. Krausz haladt. Természetesen a konzul kijelentette, hogy elítéli a kilengéseket, mert ezek felelőtlen egyének zavargásai.

A szaloniki-i jó

Egész Görögországban, sőt az egész Balkánon nem beszélnek egyébről, mint a csodatevő Chájim Szeguráról, a szaloniki-i zsidó cigarettakereskedőről, aki 1932. júliusában levelet intézett a szaloniki-i „Progress” című francia-zsidó-újság kiadójához, melyben előre megjósolta a szept. 27-iki nagy görög földrengést s melynek mintegy 500 halálos áldozata volt. Ezenkívül különböző betegeket meggyógyított, olyanokat is, kiket az orvosi tudomány régen feladott s ezzel olyan páratlan népszerűségre tett szert, hogy a világ minden részéről főnök hozzá a betegek s szerencsétlenek. Egy zsidó újságíró előtt, a csodálatos „próféta” (így nevezik mindenütt) a következőket mondotta:

— Meglátásaimat a proféták könyveiből, meg egyéb zsidó kabbalisztikus művekből meritem. Tavaly 70.000 zsidó szenvedett a görög pogromoktól, most ugyanannyi görögnek kellett szenvedni. Van nemezis s létezik bűnhődés!

Arra a kérdésre, mi a véleménye Hitlerről, mit hoz a jövő, elmerengve felelt:

— A „Sátán” feltörte láncait, melyben

ezer év óta szinylődött. Külsje, karaktere, mozdulatai s szerencséje annak az embernek, akit Hitler Adolfnak hívják, mutatja, hogy a sátán szelleme, lelke beléje szállt s testében-lelkében gyökereket vert. Hitler nemcsak a zsidók, de az egész világ sátánja, rossz szelleme. Feladata volt s lesz lerombolni a békét s feladni az emberiség és a népek nyugalomát, olyan borzalmas s méreteiben szörnyűséges háború provokálása által, amilyen nem volt eddig s nem is lesz azután többé. Millió s millió ember fog elpusztulni s a sátán nevetni fog s kacagni... A sátán Hitler sokáig fog uralkodni, majd nem emberi kéz, hanem szörnyű vilákkatasztrófa által fog elpusztulni. Földrengés, villámlás, mennydörgés és özvízviszterű áradat fog véget vetni uralmának...

Ezeket mondotta a szaloniki-i zsidó próféta, miközben forró veríték ontotta el arcát. A göllisz befejezéséről és a Messiásról nem akart beszélni. Ezt okosan tette, mert akkor könnyen kiderült volna, hogy igaz van a talmudi kijelentésnek, hogy a szentély elpusztulása után a jóslás a balgáknak szokása.

Kommunisták és hitleristák egyforma harcmodóra

December 20-án a berlini Grenadierstrassében az orthodox „Adasz Jiszróel” hitközség fő-masgiachját, Friedmann rabbit, 3 hitlerista megtámadta és ütlegelni kezdte. Az öregurat csak a megjelent rendőrség védte meg. A rendőrök elfogták a támadókat: az egyiknél töltött revolver is volt. Hamburgban viszont 2 kommunista életveszélyesen megsebesítette revolverlövészekkel dr. Esriel Carlebach felekezeti szerkesztőt, mert lapjában leírta a Szovjetországra tett utazásainak élményeit és bár minden színezés nélkül írt, az objektív olvasó igen megdöbbentő képet nyert arról a rettenetes helyzetről, amelyben Oroszország zsidóságának a zöme van. (A leírásból mi is közöltünk a multkor egy részletet, amely szerint egy kommunista leány feljeleníti apját politikai megbízhatatlanság miatt.) Az egész sajtó rokonszenve fordul az igazságért oly súlyosan bántalmazott szerkesztő felé.

A rituális metszés természetrajzához

A frankfurti „Der Israelit” c. orthodox orgánumban vezető helyen igen érdekes, alapos, ábrákkal megvilágított értekezés jelent meg ilyen címen: „A metszés fiziológiájához. — Vajjon állatkínzás-e a s'chító?” Az értekezés szerzője dr. Galandauer Béla orvos, Kismartonban. Alapos, anatómiai és fiziológiai alapra fektetett fejtegetés után következőképpen összegezi kutatása eredményeit: „A metszési vágás eszközlése után az állat agya sehonnan sem kap többé vért, az állatnak tehát pár másodperc alatt teljesen eszméletlen kívül kell lennie, nem érezhet semmiféle fájdalmat, mert a nyakon végzett vágás teljesen elkábítja; ha a lemetezett állat még mozgásokat tesz, úgy ez nem tekinthető tudatnyilvánításnak, csupán gépies reflexnek.

Idők jele

A berlini Zsidó Jótékonyági Páholy nőegyesülete egy külön épületben anya- és gyermekotthont tart fenn. Most egy emeletet berendeztek aggok házána és ezt azzal indokolják meg, hogy a mai rossz gazdasági viszonyok mellett a házasságok és a születések csökkenésével kell számolni és most inkább az élet küzdelmeiben elfáradt aggok elhelyezéséről kell gondoskodni. — Szomorú kilátások.

A Bartenüro a Szentföldön...

Egy tudományos folyóiratban most látott napvilágot egy 1496-ból való levél, amelyben az ismeretlen levélíró számot ad arról, miképpen jutott a Szentföldre és azután azt írja, amikor elérkeztek Jeruzsálembe, akkor elvezették őt a város legtekintélyesebb emberéhez, Rabbi Ajvadjohoz, aki nagyon szívesen fogadta és megígérte, hogy gondját viseli. Azt írja erről a férfiről, hogy Egyiptomból és Babiloniából fordulnak hozzá valástörvényi kérdésekkel, véleményét döntőnek fogadják el, sőt még az arabok is tisztelik, félnek tőle, amelllett szerény, alázatos ember és azt mondják róla uton-utfélen: „nem is asszony szülte ezt”.

Akire ez a dicsőimusz vonatkozik, azt minden, a zsidó írásokban egy kissé jártas zsidó ismeri. Akiről itt szó van, az Rabbi Ajvadjo, akinek családja Oroszországnak Bertinoro nevű városából való és aki páratlan népszerűségét a misnához írt kommentárjával szerzett magának (Bartenüro). A XV. század végén a spanyolországi kiűzetés előtt Olaszországból indult a Szentföldre, ezt az utazását részletesen leírta és ez az

Minden zsidónak

fontos

hogy

Weisz Mendel

ujonnan megnyitott

pompás

orth. vendéglőjének

fehértermét

megtekintse, ahol a zsidóság elítje rendezi

esküvőit,

társasvacsoráit.

Menü (4 tál étel) P 1.30
Egész éven át שולחן של מצות
pálinkák, chόμεcz árban.
Saját szüretelésű borok.

Családi összejöve-
telek olcsó rendezése: halpaprikás
állandóan kapható
50, 60 fillér

WEISZ MENDEL

orth. vendéglője

BUDAPEST

Wesselényi- és Kazinczy u.
sarok.

Cimre ügyelni!

(Sürgőnycim: Orth. Weisz,
Budapest Wesselényi-utca)

utleírás az általános földrajzi irodalomnak is egy értéke. Ebben a levélben elmondja Rabbi Ajvadjo azt is, hogy miképpen ténykedett a Szentföldön, miképpen igyekezett, hogy ott, különösen Jeruzsálemben, zsidó közösségi életet teremtsen. Elmondja, hogy amikor Jeruzsálembe érkezett, a zsidóság zöme szüretelésű szomorú állapotban volt. A török uralom ki-nevezett egynehány zsidót adószedőnek (s'hénim) és ezek rendkívüli kegyetlenséggel hajtották be az adót, úgy hogy emiatt a község nagy része szétszaladt s csak gyermekek és asszonyok maradtak. Ezek a viszonyok elvadtították az állapotokat. Az emberek nem törődtek egymással. Bár a szigoruan vett vallási törvényeket (ben ádom lamokajm) még a kegyetlen adószedők is megtartották, de a humanitás (ben ádom lachavé-raj) törvényeit lábbal tiporták. Így történt, amint Rabbi Ajvadjo elmondja, hogy egyszer meghalt egy asszony és mivel hogy szegény volt, egy darabig a temető felé vitték, aztán megunták s otthagyták az ut közepén; asszonyokat kellett hívni, akik segítettek kivinni a holttestet a temetőbe. Ez indította Rabba Ajvadjot, hogy kegyeleti célra tömörítse az embereket és ő maga volt a sirásó. Később, amikor felismerték az ő nagy kiválóságát, elengedték neki az összes adókat. Pedig a törökök és adószedői hihetetlenül találekonyak voltak az adók kigondolásában. Így pl. mindenki, aki szakállt növesztett, 3 forint évi adót fizetett. Később arra kérték, hogy tartson nekik előadásokat. Ő funkcióért nem fogadott el díjazást, tanította a népet és azon panaszkodott, hogy úgy járt, mint Jecheskel próféta, hogy gyönyörködnek beszédeiben, de nem cselekszenek szerinte. Ténykedései azonban mégis eredményesek voltak, megjavította a zsidóság helyzetét anyagilag, szellemileg, erkölcsileg és tulajdonképpen ő tekinthető a palesztinai „jisív” (letelepülés) uttörőjének a Ramban után, aki 1268. körül vándorolt a Szentföldre s középpontja lett egy zsidó letelepülésnek.

NEGYEDMILLIÓ ZSIDÓ TÉRT KI 50 ÉV ALATT.

Rómából jelentik: Egy itteni katolikus lap statisztikát közöl a legutóbbi 50 év kitérteiről s megállapítja, hogy 224.000 zsidó hagyta el ősei hitét és tért át keresztény vallásra. A kitértek legtöbbször európaiak. A kitérésben Magyarország vezet, ahol az utóbbi 50 év alatt nem kevesebb, mint 97.000 zsidó tért át a kereszténységhez. A második helyen Lengyelország áll 30.000 kitérttel.

Butorok: kombinált szekrények, rekamierek, hangulat-lámpák, hálók, ebédlők, uriszobák, konyha- és előszoba-butorok, kárpitosárak nagy választékban **Olcsó árak.**

RENNER TESTVÉREK butornagykereskedők VI., Nagymező-u. 31
Szombaton zárva. Fizetési kedvezmény. Fiókküzet: Nádor-utca 21.

„Jogunk a munkához”

Ilyen címen adott ki a berlini zsidó munkaközvetítő egy felvilágosító iratot. Megdöbbentő, nálunk is megszivlelendő igazságokat állapít meg. A zsidók gazdagsága, mondja, teljesen a mesék birodalmába tartozik. A közgazdaság leromlása fokozatosan érintette őket: Az előbb önálló zsidó kereskedő munkaerőjét kénytelen a piacra vinni — már idősebb korban, fiai és leányai, akiket polgári jólétre nevelt és munkavállalók sorba kerülnek. Ehez járul az a körülmény, hogy az elhelyezkedési lehetőségek egy nagy része el van zárva a zsidók elől. A szervezett bojkott-mozgalom óriási

נאטור **és doboz-sajtók, valamint az összes sajtkülönlegességek állandóan a legjobb minőségben kaphatók a**

Viktória Sajtgyárnál
ÖLBŐ, Vas megye

Együttal felhívjuk a n. é. közönség figyelmét arra, hogy a Viktória Sajtgyár szombattartó cég és az egyedüli sajtgyár, ahol az orth. kóser tejtermékek az összes „chümerek” betartásával a Chaszam Szafter előírása szerint készülnek.

A misztikus kő

— Bál Sém legenda —

Bál Sémnek volt egy meghitt tanítványa, aki ott lakott mestere házában és bejáratos volt a legtitkosabb dolgozószobába is. Ez az ifju egy napon, a rabbi távollétében a háznak egy olyan helyiségébe tévedt, ahol azelőtt sohasem járt.

A szoba teljesen üres volt és kopár, csak az egyik sarkában magasodott valami emelvény; az emelvényen üveg-bura áll, a bura alatt pedig, amennyire a félhomályban ki lehetett venni, valami csillogó kődarab, hasonló azokhoz a községesebb ékkövekhez, amelyeket lengyel urak az övükön viselni szoktak. Az ifju körülnézett. A szobában nem volt semmi más. Ugy rémlett, az egész helyiségnek csak az a rendeltetése, hogy ezt a követ őrizze. Miért?

Ekkor léptek hallatszottak és megjött a rabbi. Mikor az ifju ebben a szobában taláta, kedvetlen lett és szótalan. Olyan volt, mint aki tudja, hogy sor kerül arra amit nem szeret, ami elől szeretne kitérni, de elhárítani nem tudja. Mikor a fiatal ember faggatni kezdte, mit jelent sen a rejtélyes kő, végre megszólalt:

— Tudtam, hogy megtalálok egy na-

módon árt a zsidó existenciáknak. Előbb a nagy áruházakat, amelyeket tévesen zsidóknak bélyegeztek, kezdtek bojkottálni. Később zsidó üzletek elé állították őrszemeket, akik lebeszéltek s leterrorizálták a belépni szándékozókat. Kiseb helységeiben a zsidók megélhetése teljesen lehetlenné vált, becsúzták üzleteiket s elhagyták a helyeket, ahol évtizedeken át becsületesen dolgoztak. Vannak iparágak, ahol teljesen lehetetlen egy zsidónak munkát kapni. Ilyen például a kémikusi és technikus pálya. Ez az antiszemita mozgalom elért az irodalom, a napisajtó a képzőművészet és zene területére. De a legborzasztóbb a helyzet az alkalmazottak és munkások tekintetében. A zsidó alkalmazottak egy része valóságos éh-halálra van kárhóztatva. Némely fiatal ember évekig jár munka nélkül és ahelyett, hogy öreg szüleit eltartsa, ők kénytelenek őt tartani. Ennek nyomában jár azután a házasságkötések csökkenése, sokszor az öngyilkosságok. Némelyek kétségbeesésükben kitérés által akarják megjavítani helyzetüket. A berlini zsidó munkaközvetítőnél 15.000 volt mankánkülülinek beírva 1931-ben, de a bejegyzetteknél még nagyobb számú munkanélküli van.

Mit lehet itt csinálni?

pon. . . De hiába találtad meg. Mert ennek a kőnek még nem veheted, még nem vehetjük hasznát. Még nem jött el az ideje. És Isten úgy akarja, hogy várjunk, míg egyszer sor kerül rá.

— Miért, hát micsoda kő ez? — kérdezte a tanítvány csodálkozva, mert eleinte azt hitte, hogy valami családi ereklyét őriz a rabbi.

— Ez a kő, fiam, — mondta Bál Sém halkán, odavonva magához az ifjut — ez a kő meg tudja változtatni a világot. Mert amely percben a követ, így — ebben az irányban — megforgatod, láthatóvá lesz előtted és mindenki előtt, amit most nem látsz: hogy milyen a világ tulajdonképpen. Nem érted? Abban a pillanatban mindenki olyanná lesz, amilyen igazán, amilyen belül — és minden ember olyan állapotban és olyan köntösben jelenik meg előtted, amilyent megérde-mel. . . De ezt a dolgot nem szabad firtatnunk, mert egyszer, tudom, ifju-koromban megkísérletem s akkor retentő volt a zavar, ami nyomában támadt. És az Ur akkor tudomra adta, hogy várnom kell, várnunk kell valamennyiünknek, míg egyszer Ő megforgatja ezt a követ. Tudom, az emberek nagyrésze abba a kísértésbe esik fiatal-

Hitelszövetkezeteket kell alakítani, pályaválasztási tanácsadást kell megszervezni, már régóta munkanélkülieket át kell terelni oda, ahol munka van.

A zsidó munkaközvetítők Berlinben, Breslauban, Frankfurt a. M.-ben igen szép sikert arattak. Az egész zsidó társadalmat kell mozgatni. El kell oszlatni a zsidó munkaadóknak a zsidó munkások és alkalmazottak ellemi előítéletét. A zsidó közösség egy tekintélyes részének életéről van szó.

„Rabbi” mint labdarugó

A napilapok közölték, hogy Fors-muth angol város lelkészei futball-meccset rendeztek az ügyvédekkel és ez alkalomból a pálmát elvitte az ottani „rabbi”, aki 5 gólt rugott.

Ime egy rabbi, aki nem fejevel, hanem lábával csinál karriert! Emlékeztet az anekdótára, amelyet annakidején Prágában beszéltek Rabbi Jechez-kél Landau főrabbiával (a „Najdo Bijejudó” c. mű híres szerzőjével) kapcsolatban. Őneki volt híres jesi-vája, de Reb Zorach Eidlitz élesesű talmudtudósna is, aki egyébiránt a matematikához is értett. Amikor *Éruvin* talmudi traktátust tanulták, akkor Reb Zorach matematikai szabályok szerint magyarázta a traktátus egyes részleteit. A főrabbi tanít-

korában, hogy egyszer mégis megforgassa. De nem szabad és most még hiába volna.

— Ó, rebbe, egyszer, egyszer enged meg, hogy megforgassam. Vagy nem is én, forgasd meg magad, csak egyszer, egyetlen pillantásra.

— Megzavarna, amit látnál és ki tudja, talán elvesztenéd egész józanságodat, fiam.

— Ó nem, esküszöm, nem! — kiáltotta a tanítvány. — Ha csak egyszer láthatnám, elég volna egész életemre. És nézd, mi volna nagyobb bizonyosság, hogy jó uton járok, hogy az igazat tanulom és fogom tanítani, hogy ugy cselekszem, ahogy az Isten kívánja, — mintha csak egy percre is megláthatnám mindennek a lényegét?

— Azt anélkül is tudnod kell, fiam, különben könnyű volna, nagyon is könnyű minden: az élet, a tanítás, a munka, a szeretet. . . akkor mindenki tudná.

— De hát miért ne tudja mindenki? Hát nem az-e az értelme mindennek, hogy előbb-utóbb mindenkihez eljusson az igazság?

Bál Sém nem felelt. Aznap nem beszéltek többet. Küldönc jött, aki meghívta a rabbit és tanítványát Jakirnak, a ná-

Két bankár

ványai nem a matematikai törvények szerint, hanem — Rasi magyarázatai alapján igyekeztek megérteni a szöveget, nagy szellemi munka árán. R. Zorach tanítványai erre incselkedtek velük, hogy sok fejtörésükbe került a szöveg, mert nem ismerik a matematikai regulát (németül: *Regel*.) Erre a *Najdo Bijejudó*, amikor ezt hírül adták neki, azt felelte, hogy gemórot tanulni kell „fejfel”, nem pedig a „regel” (a héber „regel” szó „lábát” jelent) szerint.

A szóbanforgó angliai rabbi bizonyára még „regel” szerint sem tanul, különben nem járna a feje a labdarugáson. És róla igazán nem lehet elmondani, a talmudi szabályt: „akinek feje fáj, foglalkozzék Tórával” olyan értelemben, hogy fejfájás esetén csak tanuljon, látni fogja, hogy nincs feje a tanuláshoz és akkor belátja, hogy nincs is, ami fájjon neki. Mert igazi futballistáknál a fej csak lábatlanodik és futballista rabbi összes fejtörése, hogy miképpen kerüljön ki egy lábtörést.

Bőrriparművész

kézvel varrt keztük szabását és varrását tanítja. Modellkeztük készítését jutányosan vállalja.

VII., Kertész u. 48. sz. II. 8.

bobnak a házához, aki holnap ünneplő lányának esküvőjét a környék leggazdagabb földesurának fiával.

De a tanítványt elfogta a vágy, megszédítette a kísértés.

És aznap éjjel ellopta a követ Bál Sém szobájából.

Jakirék palotája előtt az udvaron rengeteg ember nyüzsgött. Egymásután érkeztek a hintók és az ünneplő sokaság végighömpölygött a falun. Szolgák futkostak mindenfelé, a palota konyháiban sütöttek, főztek, szakácsok, lakájok sürgöttek a széles lépcsőkön. Megjött a vőlegény, hatalmas nászkíséretével, a menyasszony családjának előkelői az udvaron várták őket. Az ifju párt — vőlegény és menyasszony csodálatosan egyszerű ruhában voltak, ami megütöztetést is keltett — Bál Sém eskette össze ünnepélyesen. Esküvő után a palota nagy teraszán lakomára terítették. Rengeteg volt a vendég s a pompázó dus asztal, mely végigfutott a palota hosszában, csillogott a rengeteg virágtól, a kristálypoharaktól, az ezüstserlegetektől és gyertyatartóktól és roskadozott a pazar étel-ek, italok súlyától. A palota előtti téren összeverődött a falu szegény lakossága.

Két bankár

A német napilapok említést tesznek nagyobb közleményekben Jacob Goldschmidt bankár ötvenedik születésnapjáról. A pénzügyi kapacitás a jelenlegi német gazdasági életnek egyik kiválósága. Ő alapította a *Darmstädter und Nationalbankot* (rövidítve: „*Danat*”), amelyet ellenfelei és konkurrensei megrohmoztak, de ennek a vállalkozásnak utóhajtásait mindannyian érezzük, mert emiatt következett be 1931. júliusában a német bankzárlat és utána többek között nálunk is. A Goldschmidt ellen rohamozók élén Wassermann bankár állott.

Miért említjük ezt? Tanulságul és vigaszul. Mindkét bankár nemcsak névlegesen zsidó. Goldschmidt nagyon bőkezűen támogatja a zsidó tudományos törekvéseket és szociális tevékenységet. Igen hathatósan pártolja a most német nyelven megjelenő „*Encyclopedia Judaica*” nevű nagy gyűjteményes munkát, mecenása a zsidó tudomány művelésére alakult német „akadémia”-nak. Wassermann is agilis zsidó a maga módja szerint. S mégis nyoma sincs az antiszemita által rosszindulatulag oly annyira kiemelt „zsidó faji összetartásnak”. Amikor gazdasági érdekről volt szó, egymásra rohantak elkeseredetten a zsidó bankárok. Megvalósult a német

közmondás, amelynek értelmében az alkudozásban nincs barátság s amit a jiddis mondás tartja: „*én rachmim* — in Geschäft” (nincs pardon az üzletben). Nincs tehát zsidó összetartás a tőkénél, mert az utóbbinak gazdasági törvényei erősebbek az érzelmi momentumoknál. És ebben a tényben rejlik számunkra is bizonyos-foku vigasz. Hiába igyekeznek a fájvédők gyűlölet alapján berendezni a gazdasági életet, s teljesen kiszorítani a zsidókat belőle, nem fog sikerülni nekik, mert a gazdasági életnek olyan törvényei vannak, amelyek ellen nem lehet felvenni a harcot gyűlöletfrázisokkal. Ha üzletről van szó, akkor Goldschmidt és Wassermann válnak ellenfelekké és eképen nem lesz képes Cuza és Hitler szövetsége sem változtatni, szilárd gazdasági törvényeken.

Hat. eng. villanyberendezési és műsaki vállalat
KATZ LIPÓT
Budapest, VII., Dob utca 24.
Telefon szám: 44-1-56.

KOLLER
bronzesillárgyár
BUDAPEST, VIII.
Doboz utca 15.
Telefon: 31-3-37.
1932. évi új modellek.

meg a követ és fordított egyet rajta. Nagyon csodálkozott, hogy a kő olyan könnyen fordul, mint valami kavics.

Először mintha szélroham homályosította volna el a fátylak fényét; egy pillanatra minden elborult. De aztán kivilágosodott és látta, hogy mindenki a helyén van.

Csak hogy a társaság képe most megdöbbenően más volt. Csupa toprongyos alak, szakadt, züllött, piszkos ruhában; az előbbi tündökölő menték, hoglárak, nyakékek eltűntek. Vele szemben a környék földesura ült, elhanyagolt rut szakállal, kettéhasadt ingben, ruhája szennyes rongyait a szél cibálta, egy előkelő dáma mellette koldusasszonyok lyukas kendőjét viselte, haja gondozatlanul, ziláltan hullott arcába; egy nemes urfi a vaksai kéregetők kopott sipládját emelgette térdein, egy nagyuri kisasszony a külvárosi szolgálok hangján rikoltozott. Csupa szenny volt minden, csupa rongy, csupa sivár nyomorúság és vigasztalan gyalázat. Csak Bál Sém ült a magasságban drágaköves ruhában s a vőlegény és a menyasszony, kik két oldalán ülettek, tartották meg egyszerű ruhájukat, melyet az esküvőn viseltek.

De valahonnan lenről rendkívüli fény

A huszti főrabbi növédekének tömörülése

Duschinsky huszti főrabbit tudvalevőleg a jeruzsálemi önálló orthodoxia megválasztotta *Rabbi Joszef Chájim Sonnenfeld* utódjává. Amint hetekkel ezelőtt jelentettük, a főrabbi feltett szándéka, hogy peszách után a jeruzsálemi állást elfoglalja. Mivel hogy hosszú galantai és huszti működése alatt több ezer, nagy Tóra-tudásának hódoló tanítványt szerzett magának, az utóbbiak elhatározták, hogy valami intézményes módon állandósítsák a mesterükkel való kapcsolatot.

Az intézmény megalkotásához szükséges, hogy mindenki, aki Duschinsky főrabbinak tanítványa volt, akár Galántán, akár Huszton, jelentkezzen a következő cím alatt: *Ephraim Kaiser Bratislava, Ursulini u. 10.* Rajtaktivül az előkészítő bizottságnak tagjai a következők: Kämpfner Arnold, Müller A., Müller Juda (Bratislava), Krausz Ferdinánd (Presov), Kalisch Bernát (Galanta), Kohn Raphael (N. Zámky).

szombathelyen

legjelentősebben és legolcsóbban
élelmiszeres üzletben

Einhorn Simon orth. vendéglőjében

Erzsébet királyné-utca 5. sz.

Élelmiszer és panasz bizottság. Lakodalmasok jutalmozása

áradt és a tanítványok most le kellett néznie az utcán ácsorgó tömegre. Ott is megváltozott minden. Egy öreg embernek, akit éppen most löktek el a szolgák a kötéllől, tiszta szimaranyból volt a ruhája. Egy sápadt asszonynak rubintos lánc volt a nyakán. Egy vézna kisfiú drága prémes mentét viselt és két kisleány ujjain gyémántos gyűrűk ragyogtak. És valahonnan a háttérből kivált egy ember, akinek épp most hulltak ki a mankói a kezéből és a fején egy korona sugárzó fényelt.

Mindez csak egy pillanatig tartott. Mert a ház gazdája rekedt ordítással állott fel a helyéről, az egész vendégereg megmozdult és az ifju felé tartott. Őklök emelkedtek a levegőbe és egy pillanat múlva a tanítvány menthetetlenül áldozatává lett volna a vendégek dühének. De valamennyiüket megelőzte Bál Sém, aki hirtelen ott tennet az ifju oldalán és kiragadta kezéből a követ. Hangosan rákiáltott:

— Még nem lehet! Nem láttad? Nem lehet még! — és ugyanebben a pillanatban visszafordította az amulettet régi irányába.

Most ott ültek valamennyien, mint az előbb, nevetve és boldogan és odalenn

A Szentföldről

A nahalali bombamerénylet
Már említést tettünk az Émekben fekvő Nahalal kolónián történt bombamerényletről, amelynek áldozata volt esett egy Jacoby nevű gyarmatos 9 éves fiával együtt, akik a háifai kórházban haltak meg. A bombamerénylet tettesei nincsenek kiderítve, aminek az oka, hogy azon a vidéken a rendőrség még nincs teljesen megszervezve.

Birkák rablása
Beth Alfa (Bész Alef) kolóniában, amely Jezreel völgyében van, december végén betörték a beduinok és 57 juhot elraboltak. Megkezdték a nyomozást és az elrabolt nyájából 21 juhot találtak a szomszédos barlangokban elrejtve, ahová a beduinok elhordták a zsákmányukat.

A Jordán két partján
A transjordániai (Ever Hajardén) arabok kormányukhoz kérelmet intéztek, hogy függesse fel azt a tilalmat, amelynek értelmében nem szabad földet eladni idegeneknek. Ennek a kérelemnek háttere az, hogy Transjordániában a föld ára egyre hanyatlik, mert nincs, aki vásároljon. Azon a környéken pedig csak zsidók vásárolhatnak és Transjordánia uralkodója, az angolok által beültetett Abdullah emir is fájvédőnek csapott fel és tiltotta a földnek idegen kézre való eladását, azaz a zsidóknak. Természetesen most már maguk a védett arab bir-

áltak a koldusok csodálkozva. Mintha semmi sem történt volna, csak a fátylak fénye homályosodott volna el egy percére a szélről.

De valami mégis történt. Mert Bál Sém ott állt a tanítványa mellett és vállára tette a kezét:

— Nem szabad, mondtam, mert még nincs itt az ideje. Egy pillanatra most mindenki látta a valóságot. Ők is, te is, Ők elfelejtik, mert hamar felejtenek és azt hiszik, álom játszott velük. De te, — te azért vagy a világon, hogy mindig legyen ilyen köved, hogy a világot állandóan így lásd, azt lásd, ami az igazság és az embereket úgy, ahogy megérdemlik. Hogy ne tisztelj fényes ruhát, hiszen tudni fogod, hogy alatta sokszor szakadt rongy van... és ne vess meg nyomoruságos zubbonyt, hiszen tudod, hogy az igazában arany és brokát. Ne törődj vele, ha a többiek nem látják! Te láttad és ezentúl látni fogod — ez a fő. Nem akartam, hogy megkísérelj, mert olyan erősnek kellett volna lenned, hogy enélkül is tudjád, mi az igazság. De ha már megpróbáltad: menj és ne feledd el soha életedben.

Ezzel elbocsátotta a tanítványt.

tokosok tiltakoznak a védelem ellen és így előáll az a furcsa helyzet, hogy a Jordán jobb partján (Palesztinában) az arabok telekürtölik a világot, hogy a zsidók kihúzzák a szegény arab lába alól a talajt, azonban a balparton az Ever Hajardén-ben az arabok felhívják a zsidókat földvásárlásra.

Zsidók adózása
A Jewish Agency statisztikai szakosztálya közlése szerint a következő adatokat: 1930-ban a zsidók Palesztina lakosságának csak 18 százalékát tették, de az adóknak 40 százalékát fizették. Ez az adózási kulcs az elmúlt 2 évben, amikor százalékarányuk emelkedett, természetesen magasabb lett. A zsidók a postai értékcsikkok 44 százalékát vásárolták és a birtokátruházás illetékeinek 75 százalékát fizették.

Földnélküli arabok
Tudvalevő, hogy a két év előtti zsidó-ellenes mozgalom hatása alatt Angliában is elterjedt a balhit, hogy a zsidó földvásárlások a szegény arab földműves földnélkülivé teszik. Erre vonatkozólag zsidó-ellenes intézkedéseket javasolt is az u. n. Franche-bizottság. Most azután kiderült, hogy az egész beállítás teljesen téves. A palesztinai főkörmányzó Sir Arthur Wauchoppe tábornok a Népszövegséghez benyújtott jelentésében megállapítja, hogy összesen 2.826 arab kérte fölvetelét a zsidó telepítés által földnélkülivé tett károsultak listájára. Ezek között 1800-nak kérelme teljesen alaptalan és összesen 365 kérelem tehető vizsgálat tárgyává. Tekintettel arra, hogy „sok ezer” megkárosított arabról beszéltek, a Sunday Times nevű előkelő angol újság a főkörmányzó adatait ilyen címen közli: „Egy megcáfolt legenda”.

**Értesítem n. é. közönséget, hogy
gőzmosó, festő és vegytisztító
üzememet a legmodernebb gépekkel ki-
bővítettem és új helyiségbe,
VII., Kazinczy ucca 6. sz.
alá helyeztem át.**

Tisztelettel

FAVORIT Vegytisztító és Gőzmosóda
Cégtul.: Berkovits Lajos.

Fenákel Jónás

orth. kőseer baromiikereskedése
Budapest, Dob-utca 28. sz.
TELEFON: 31-6-73.

Zsír kicsinyben és nagyban, a leg-
jutányosabb árban, vidékre is.
Garantált tiszta és prima áru.
Legolcsóbb bevásárlási forrás!

HIREK NAPTÁR

Sabosz Vajchi, Tévész 16
Gyertyagyújtás (Bpest): 4.10
נשח kimenetele " 5.—

— A FÉLEGYHÁZI ORTH. HITKÖZSÉGBEN a héten folytat le a hitközségi választások, nagy izgalom közepe. A választás lefolytatására a Központi Iroda részéről Weisz Menyhért, az előnyösen ismert balassagyarmati hitközség volt jelen. A harc Frank Miksa győzelmevel végződött, akit szótöbbséggel elnökké választottak.

— A SZOMBATHELYI ORTH. HITKÖZSÉG újonnan választott elöljárósága: Steiner Ede elnök, Frey Sámuel alelnök, Eiland László pénztáros, Sauer Sándor, Kugler Nándor templomelőjárók, Lipschitz Vilmos gondnok. Köszönet: Samu, Galandauer Ábrahám, Weiner Jenő, Holzer Márton, Paschkeusz Ignác előjárók — Az elmúlt vasárnap délután a hitközség tanácstermében nagyszabásu beszédet tartott az elhunyt nagyevű Einhorn dajon fölött, a megboldogultak fia: R. Majse Jeczekok (Szerencs). A termet színtől megtöltötte a szombathelyi orthodoxia kegyeletel közönsége.

— A SOPRONI ORTH. HITKÖZSÉG kétévi ciklusra a következő elöljáróságot választotta: dr. Weiler Béla elnök (negyedeszter), Bauer Lipót alelnök, Feiglstock Mór pénztáros, Friedmann Izidor ellenőr, Goldschmidt Ede és Spitzer Adolf templomi előjárók. Képviselet: Salamon, Breuer Dávid, Fischer Henrik, Goldschmidt Szigfrid, Heitler Gyula, Lederer Sándor, May Simon, Rosenberger Béla és Miksa, Schiff Ödön, Schischka Simon, Steiner Emil.

— A TISZAFÜREDI ORTH. HITKÖZSÉG új vezetősége: Kiss Ferenc elnök (tizenhatodszor), Blau Albert és Wildmann Gyula alelnökök, Rosenfed Lőrinc templomgondnok, Weiszmann Gábor ellenőr, Schwarz Samu pénztáros. Választmány: Braun Aladár, id., Schwarz Mór, Epstein Géza, Feuer Géza, Goldstein Adolf.

— A BPESTI „TIF. BACH.” É. hó 8-án tartotta meg propaganda-nagygyűlését. Frank elnök megnyitó szavai után felszólalt a propagandabizottság részéről Csillag Artur, aki a T. B. nagy fontosságát és lényegpótló munkáját hangsúlyozta. Ehrenfeld Dániel a T. B. „Ali-jasz” csoportjának munkáját vázolta, majd Pollák Jenő föltitkár, mint a „Semi-rass Sabosz” előadója rámutatott arra a nagy feladatra, amelyet a „T. B.” a sabosz terén magára vállalt és arra kérte a jelenlévőket, hogy úgy ők, mint hozzátartozók vegyenek részt a szent munkában.

Skrek Lipót r. t.

orth. ששח szalámigyár

árait
tetemesen
leszállította

Most már
Ön is vásárolhat
füstöltárut

Vidékre utánvételes
szállítás, franko franko

10 pengőért az
alábbi mintacsomagot
küldjük franko:

1 kg szalámi, gömbölyű 2.80
1 „ kolbász ——— 1.80
1 „ debreceni, kis virsli 2.20
1 „ sólethús ——— 2.30
1/2 „ szafaladé, györi virsli 0.90
10.—

Még ma rendelje
meg, mert olcsóbb
mindenfajta más
élelmicikknél!

Skrek Lipót r. t.

orth. ששח szalámigyár
Budapest VII., Dob-utca 27

— ELHUNYT A MUNKÁCSI HITKÖZSÉG EGYIK DAJONJA. A múlt héten hunyt el 80 éves korában R. Majse Spitzer, aki 20 éven át a munkácsi bésszin tagja volt és kitűnt nagy tudománya, szent életmódja és szónoki készsége által. A temetésen a munkácsi főrabbi bucsúztatta és köszönetet mondott neki azért, hogy fiatal korában oly odaadással oktatta őt. Utána beszédet tartottak veje, fia s K. Menáchem Weisz munkácsi dajon.

— KISVÁRDAI HIREK. A saschevra chanukakor szíjűmöt rendezett. Rosenbaum főrabbi magarópti szónoklata után Landau Mór rabbi (a „Mevasszer: sólajm” és „Sülehon melóchim” jeles szerzője) beszélt nagy eloquenciával. Majd Rosenbaum Sámuel, Rottenberg M. S. rabbik és Lifschitz Chájim mondtak szellemes divré tajrórt. — A Talmudtóra-egylet a köv. tisztikart választotta: Lefkovic Miksa elnök, Kroó Andor alelnök; Stern Dániel, Hartmann Adolf gondnokok, Schatten Simon pénztáros, Klein Herman ellenőr. Választmány: Mandel Benjámin, Teichmann Mór, Ösztreicher Aron, Schwarz Béla (röföskeresk.), Stark Jenő stb. — Az Osze cheszed ve-emesz-egylet új tisztikara: Ifj. Weisz Sámuel elnök, Schiffer Sámuel alelnök; Klein Gyula, Friedmann Herman és Mór Stern Dániel stb. választmányi tagok.

— A DUNASZERDAHELYI AGUDALEÁNYEGYLET Büschitz Lázárné elnöknő vezetésével jótékony célú chanuka-estélyt rendezett. Kiemelendő Weiner Piroška, Frey Erna Bész Jákob-tanítónő sikerült szereplése.

— A MISKOLCI ORTH. LEÁNYEGYLET nagyszabásu műsoros Chanuka-céladást rendezett. Szerepeltek: Berger Ella elnök, Plattner Lenke, Ehrenfeld Klára, Goldstein Magda, Schwartz Anna. Az ünnepély jelentőségét emelte meg dr. Fürst Ilona tanárnő (Bpest) előadása a zsidó leányproblémáról, melyet a hallgatóság lelkes tetszéssel fogadott.

— A KASSAI CHEVRA AKCIÓJA. A kassai orthodox hitközség chevra-ja körleveleket bocsátott ki, amelyekben egy országos chevraszövetség létesítésének esinél propagandát. A szövetség célja volna gondoskodni az elhagyott falusi temetők körülkerítéséről és őrzéséről. A felhívást Feldman elnök és Wiesenberg titkár írta alá.

— HALÁLESÉT. Makóról jelentik (elkésve): „A jótékonyaságról és mely vallásosságáról közismert, néhány év előtt elhunyt Rubinstein Márton nemeslelkű özvegye, hosszas betegség után 5 hét előtt jobblétre szenderült. Kiterjedt, előkelő család gyászolja.” תנצב"ה

— A GÖNCI HITKÖZSÉG új tisztikara: Frankfurter Miksa elnök, Hauer Dezső gondnok, Guttman Elek pénziárnok, id., Klein József ellenőr; Goldstein Izsák, Kaufmann Dezső és Adolf stb. képviselők.

Az Aguillár-család

Elbeszélés. 33. Irta: Dr. Lehmann, mainzi rabbi (Fordította: MÜLLER IGNÁC)

— Igazán nagyon sajnálom, Asszonyom, mondá Lopez, hogy annyira megsomorítottam, másrészt azonban örvendek, hogy megtudtam, hogy mindannyian titkos zsidók vagytok és most arra kérek benneteket, hogy vegyetek be engem közösségetek kötelékébe.

— Nekünk itt Madridban, mondá Don José, nincsen hitközségünk, de az a szándékunk, hogy Hollandiába költözködjünk, míhelt el tudom adni házamat és üzletemet, oda Kegyelmed is elkísérhet minket és Hollandiában egész bátran át lehet térni a zsidóságra.

— Ó, igazán nagyon szívesen fogom ezt tenni, felelte Lopez, milyen szerencsés vagyok, hogy végre elérkeztem céloimhoz, mennyire örülök neki.

Az álkapitány ez alkalommal nem hazudott, mert valóban örvendett, előre örült a jutalomnak, amit kilátásba helyezett neki Fray Balthazár, ha bizonyítékot hoz arra, hogy a család marannosi.

Az inkuizíció karmaliban

A beszélgetés után rögtön a Dominikánusok kolostorába sietett, ahol diadalittasan fölkereste Balthazárt, akivel közölte az eredményt. Mindketten erre megszövegezték az inkuizícióhoz intézendő följelentésüket; mindketten hajlandóknak nyilatkoznak esküvel bizonyítani, hogy az állítólagos Donna Gracia de Lima azonos az inkuizíció által titkos zsidóság miatt 19 évvel ezelőtt tüzhálálra ítélt Donna Annunciata y Aguillár asszonnyal; továbbá bejelentik, hogy az utóbbinak leánya Inez és rokona Francesca ugyszintén Inez völegénye Jose de Montaltó a selyemkereskedő titkos zsidók és az a tervük, hogy pénzzé teszik a vagyonukat, Hollandiába mennek és ott nyíltan áttérnek a zsidóságra.

Már a következő reggel átadták a följelentést és az inkuizíció meg is tette az intézkedést elfogatásukra.

Közben Don Josenél egy komoly vevő jelentkezett, akinek szándékában volt, az üzletet átvenni. Ezt az örömhírt sietett is közölni jegyesével és elmondotta, hogy az új vevő Bilbao városából való és szeretne a fővárosba költözni. Elég rendes összeget ajánlott és készpénzzel akar fizetni, mivelhogy gazdag nagybátyja van, aki a szükséges összeget előlegezi neki.

— És miért nem kötötted le mindjárt az üzletet? — kérde Donna Annunciata.

— Ez nem megy olyan gyorsan, kedves Mama, mert talán még kaphatok tőle az ígért összegben felül 100 piastert is, másodsor meg kell szereznie nagybátyja hozzájárulását.

— Tudjátok meg gyermekeim, hogy én minden percen szeretnék már elmenni, ég a talai a lábam alatt. Ó.

VIGYÁZAT!

Ne raktározza be magát orth. kóser

SEL PESZACH CSOKOLÁDÉVAL!

Minden mennyiségben, a chomecnál alig drágább áron kaphatja, minden előjegyzés nélkül is. Mogyorós csokoládé szintén finom kivitelben.

WEISZ MÓR keksz, kétszersült és süteménygyára
Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: 42-3-65.

bár csak 20 évvel ezelőtt menekültem volna, akkor férjem és fiam nem pusztult volna el. De, hát ami megtörtént azon nem lehet változtatni, de most arról van szó, hogy minél előbb lássam, hogy magam, veletek együtt, biztonságban vagyunk hollandiai földön.

— És mi történjék, kedves Néni, ezzel a házzal és a butorokkal?

— Ezt már könnyű elintézni: egyszerűen lezárjuk a házat, Hollandiába menekülünk, ott polgárjogot szerzünk és akkor azután a hollandiai követség útján eladjuk a házat, mert a hollandiai honosok fölött nem rendelkezik az inkuizíció, sem a vagyonuk felett.

Ezt a megoldást igen ügyesnek tartották és mindegyik előre örült annak, hogy milyen jó lesz nonsokára. Csend lett, egy kissé, amikor egyszerre erőteljesen kopogtak az ajtón, a cseléd ajtót nyitott és akkor belépett az inkuizíció testőrségének kapitánya sok felfegyverzett katonával. Kapitány a szalonba kísértette magát a cseléddel, ott tiszteltesen meghajolt és azt mondotta:

— Meg fogják bocsátani a hölgyek, de az a kellemetlen utasításom van, hogy Kegyelmeteket letartóztatassam. A szent törvényszék maga elé idézi Kegyelmeteket.

A nők halálra ijedtek, szó nem jött az ajkukra.

A kapitány pedig folytatta: „Kocsit hoztam számukra”. Majd Don Josehez fordulva azt mondotta neki: „Talán Kegyelmed a völegény, a selyemkereskedő Jose, mert, ha így van, akkor egy utat megtakarít nekünk, mert mindjárt el is kísérheti kis aráját a börtönbe.”

Don Josenek hirtelen az a gondolata támadt, hogy az övére nézve a legnagyobb fontossággal bírna, ha ő szabadlábban maradhatna és így tenne meg mindent a nők kiszabadítására. Ezért gyors elhatározással azt mondta:

— Téved, Uram az én nevem Dominico de Borcs és én csak tegnap jöttem Saragossából.

A kapitány meghajolt és mentegetődzve mondotta: — Ó, bocsásson meg Don Dominico, a hölgyeket pedig kérem, hogy kövessenek.

A nők úgy tettek, minthogyha Don Jose csak felületesen ismernék és szóltanul elvonultak mellette. Don Jose követte őket, hogy minél előbb kijussan az utcára és el tudjon rejtőzködni. Gyorsan kinyitotta az ajtót és ki akart rohanni, de szerencsétlenségére éppen Lopez karjaiba repült, aki az ajtó előtt állott Fray Balthazárral együtt.

— Ó, miért hagyjátok ezt a jómadarat így kirepülni, szólt a fegyveresekhez, hisz őt is keressük, hisz ez Don Jose barátunk. — Erre lefogták.

Donna Annunciata ekkor vette észre a kalandor álkapitányt és a mellette levő szerzetesben felismerte Balthazárt és fölkiáltott: Ó, Istenem sejttem, hogy így van. A gyalázatosak! Isten haragja sújtson le rájuk.

A ház előtt közbe nagy csoport kíváncsi ember gyülekezett. Az emberek sűrűn álltak egymás mellett és hiába igyekezett utat törni a tömegben magának egy 50 év körüli férfiú, aki ruházata után ítélve külföldi volt. (Folyt.)

A pesti izr. hitközségből

Január 9-én tartotta a pesti izr. hitközség közgyűlését. Melegen ünnepelték Stern Samu elnököt, a kongresszusi zsidóság országos elnökévé való megválasztása alkalmából, további Eppler Sándor főtitkár 25 éves szolgálati jubileumához. Beterjesztették a költségvetést, a mely deficitmentes, bár a hitközségi építkezéseknél 372.000 pengő tulkiadás merült föl. A költségvetés 4,195,000 pengőt irányoz elő a jövő évre. A hitközségnek 67,207 adófizetője van, fejenként átlag 20 pengő a kultuszadó. A gabella-kérdésnél élénk vita fejlődött ki. Arról van szó, hogy a neolog hitközségben 4000 család vezet összesen kóser háztartást s ezek kb. 200,000 pengő gabellát fizetnek, az új rend értelmében a befizetett gabella felét visszaadják, a mennyiben, az összeg erejéig a fél fizethető adót stb. A ritualizációt nem tartó tagok ezzel szemben 10%-os adópótlékot fizetnek. Az utóbbi adóemelés ellen felszólalt Just Emil gyárigazgató és Fábrián Béla képviselő, az utóbbi azt kívánta, hogy a hitközség keressen összeköttetést az orthodox hitközséggel (?) a gabella leszállítása ügyében. Az előjáróság javaslata mellett felszólalt dr. Endrei Henrik chevra-igazgató, dr. Schönfeld József és mások. A közgyűlés végül egyhangulag elfogadta az előjáróság előterjesztéseit.

A gyűlés kimagasló eseménye volt, az elnök Stern Samu beszámolójának ama része, amelyben változta a magyar zsidóság mai súlyos helyzetét és annak a reményének adott kifejezést, hogy elérkezettünk végre ennek a mostani helyzetnek fordulópontjához és a közgyűlés tapsai között jelentette ki, hogy addig is a magyar zsidóság minden erővel küzdeni fog törvényes jogaiért.

Legművészbib

parókát

már 40 év óta

PESSL

udvari hölgyfodrász és kozmetikai intézet
hajmunka műhelye készíti.
Budapest, IV., Váci-utca 19.

— FÖKÁNTORI BEMUTATKAZÁS
A mult szombatán Winkler Pinkás sár-vári főkantor funkcionált a budapesti Kazinczy-zsinagógában, általános nagy tetszés mellett. E héten szünetel a főkantori bemutatkozás.

— RABBIHELYETTES VÁLASZTÁS. A mezőkövesdi orthodox hitközség január 8-án dajon-nak választotta meg Jungreis Izidor ottani főrabbi fiát, Jungreis Mór rabbit. A megválasztott Péter Adolf hitközségi elnök és az ifjuság nevében Braun Miklós üdvözölte.

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27.
(Skrek-ház) Lift.

— A KIRÁLYHELMECI „T. B.” Chanukakor Makosz és Avajó zoro traktátusokra sikerült szijmöt rendezett, melyen előkelő balbatim is részt vettek. A diszvacsoza során szokásos Tórabeszédeket mondtak: Glattstein főrabbi; veje Friedrich Ch. S. rabbi, Preró Henrik, Rosenbaum Lipót, Rieder Jakab, Östreicher Simon, Weisz Sámuel stb. A rendezés körül Ehrmann Sándor egyesületi pénztáros sikerrel buzdózkodott.

— A PESTI CHEVRA KADISA január 10-én befejezte tagfelvételeit. A tagfelvételi kampány a rossz viszonyok s az általános elszegényedés dacára számottevő taggyarapodást hozott. A záró aktusnál dr. Endrei Henrik igazgató és Krámer Miksa elnök számoltak be az eredményről.

— IFJUSÁGI HIREK. A váci T. B. új tisztikara: Pápa Béla elnök, Hirschfeld Ottó alelnök, Berger Károly titkár, Lebovics Lipót pénztáros, Cikk Lipót és Hirschfeld Izidor ellenőrök, Reiner József gondnok, Weinberger Ernő könyvtáros, Kellner Béla jegyző; Buchinger Jenő, Dach József, Ungár József és Izidor stb. előjárók; Büschitz Mór, ifj. Hirschfeld Lázár, Löwinger Samu és Miksa, Neumann Manó, Pápa József, Schik Béla stb. választmányi tagok. — A győri T. B. újonnan választott vezetősége: Grosz Ignác elnök, Schwarz Ernő alelnök, Felberbaum Miksa pénztár-

nok, Koppel Adolf ellenőr, Raab Sándor titkár, Grünwald Mózes és Koppel Lajos gondnokok, Glatter Farkas, Leipniker Rezső, Löwinger Ferenc, Gross Ernő, Gestetner Dezső, Spitzer Károly választmányi tagok. — A makói T. B. a köv. tisztikart választotta: Paskesz Lázár elnök, Paskesz Fülöp ügyv. alelnök, Gombó Kálmán alelnök, Luger Jenő háznagy, Hoffmann József titkár, Paskesz Izso pénztáros, Farkas Áron ellenőr, Feig Ferenc és Strausz Sámuel gondnokok, Moskovits Károly, Weiszmann Lajos, Weinberger Nándor és Sándor, Paskesz Mór, Strausz Mór stb. választmány.

— ÉRSEKUVÁRRÓL jelentik: Nagy gyász érte hitközségünket. Steiner Miksa, aki több évig volt hitk. előjáró, erec. jiszróel-gabe stb., 78 éves korában elhunyt. A „Machziké Tóra” egyesület létesítése, melyben 20 év óta naponként vallási előadások tartatnak, nagyban az ő érdeme. Tügermann főrabbi megható heszpede után a megdicsőültnek veje: Eckstein Mózes szeredi főrabbi a család fájdalmát tolmácsolta, majd Herzog Gyula a hitközség nevében bucsuztatta.

— TÓRAÜNNEP FÖLDESEN. A földesi T. B. „Bécső” befejezése alkalmából — Földesen még nem látott — 70 terítékes gyönyörű melave malke-halestélyt rendezett, mult hét szombat este, melyen Tetetlen és Sáp községek is részt vettek. Löwinger Jakab főrabbi és Mann Herman magas színvonalú Tórabeszédek keretében méltatták a T. B. munka nagy jelentőségét az orth. ifjuság szempontjából.

— A GALANTAI I. „T. B.” egyesület újonnan megválasztott tisztikara: Weiss Ernő elnök, Löwenstein József alelnök, Löwinger Salamon pénztáros, ifj. Pressburger Miksa jegyző, Schultz Ernő ellenőr, Schultz Lajos gondnok, Lichtner László, Löwinger Mátyás, Kolisch Mihály, Schultz Fülöp, Weiss Gyula választmányi tagok.

— BEKÜLDÖTT HIREK. Nyiregyháson a Chevro Thillim-ben Ausländer Lázár a jesivó ktano vezetője tetszetős drósót mondott. — Nagylétán a köv. hitk. vezetőséget választották: Fohn Gyula elnök (egyhangulag), Salamon Emil pénztáros, Glaser Béla ellenőr, Atmann Dezső, Goldstein Herman gondnokok. Választmány: Gottesmann Salamon, Kiss Vilmos, Mezei Emánuel, Groszmann József stb. — A szlovenszkói Besztercebányán (Bauska-lystrica) az Aguda-ifjuság szeretetteljes ünnepségen részesítette az elköltözködő Deutsch Becalél elnököt. Izkóvics, Karmiol és Weisz vezetőségi tagok jelentéseit lelkesedéssel hallgatták. — A nem orthodox „Izr. kántorok és templomi énekesek” egyesülete most választotta tisztikarát: Tkatsch Izráel elnök, Ábrahámson Manó, Linetky B. alelnök, Wosner Mayer, Sirota Sándor stb., stb. előjárók.

—TÓRAAVATÁS MAKÓN. Landesmann Mór tekintélyes gőzmalom-és fűrészgártulajdonos Széfer Tórát íratott a Szentföldön, melynek ünnepélyes felavatása múlt szombaton folyt le a makói orth. hitközség templomában, impozáns keretek között. A hitközségi irodában levő új Tóra elé az előljárásági tagok Tórákkal a kezükben vonultak fel, *chószid*-dalokat énekelve. A templomba érve Vorhand Mózes főrabbi mesterien felépített gyönyörű avató beszédet mondott. Utána a Makón vendégségben levő Rosenberg Saul ujhébertói főrabbi tartott tartalmas beszédet. Az ünnepély éneki részét Williger Izsák kántor látta el.

— EMLÉKÜNNEPÉLY. E hó 9-én tarotta a makói szász *cheura* szokásos évi *szijüm hasasz*-ünnepélyét, a régi, nagyevű főrabbi Ullmann Salamon, a „Jeriosz Selaj-moj” híres szerzőjének járteitján.

Családi hírek

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P.)

Strassburger Magda Kiskunfélegyházán f. hó 11-én házasságot kötött Schüldkraut Arminnal Makóról.

Eichenbium Gizi Michalovec, Stark Abraham Sala-Galanta jegyesek.

Weisz Lenkét Munkácsról, eljegyezte Knöpfler Andor, Debrecen.

Schönfeld Mariska Hajdúsámon, Weizer Mayer Kisszeker-Vác jegyesek.

(Jesivánk vezető gondnokának szívélyesen gratulálunk. *Jesivavezetőség, Vác.*)

Simkovicz Lenke, Nagyberezna, f. hó 10-én házasságot kötött Keszenbaum Márkossal Kisvárdáról. (A galantai „Ch. T.” s annak kisvárdai helyicsoportja gratulál.)

A galantai „Chabürasz Talmidim” szíves mazeltoztot kíván Stark Abraham előljárásági tagjának és Breznitz Jenőnek, a szenci főrabbi öccsének, eljegyzésük alkalmából; Fränkel Adolfnak, Nagymagyar, házassága alkalmából; Seidl Sölem Beernek, a galantai I. hitk. főrabbiájává való megválasztásához.

Lakodalmi díszebéd már P 2.50-től Niszel étteremben, Rombach utca 16.

Gestelner Imre (Amrom) Ujpest, Király-u. 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszerkészítő tag. Mindenféle órák, arany-, ezüst-, briliáns-árak alkalmi áron való megbízható beszerzési forrása. Kívánatra választékok küld.

Szerkesztői üzenetek

Aszoro Betévész: Igen! — Nagycsed: Bei Sternberg, *Genève*, Rue Belvedere 3. — Beled: Az általunk közölt szombati „zman” adatait a budapesti orth. hitközség jelentése alapján közöljük. — Jelíges levelek továbbításához szükséges portó okvetlen mellékelendő. Jelíges hirdetések feladóinak címeit titokként kezeljük, az ily címek után érdeklődők leveleit kiadóhivatalunk a hirdetés feladójához továbbítja.

— MK: Családi híreket, ill. gratulációkat nem közölhetünk „szivességből”, mivel a nyomda nem nyomja nekünk a lapot szivességi alapon.

Pályázatok

DER TALMUD-TORAH VE-REIN ZU MATTERSBURG sucht *Bochür jore schomajim*, der befähigt ist an unserer Talmud-Thora als Hilfslehrkraft im Unterrichte von *Mikro, Mischno, Gemoro* zu wirken. Selber hätte bloss 4—5 Stunden im Tage zu unterrichten. Gehalt Kost, Quartier und S 50.— Monatlich. Offerte zu richten an Herrn *Oberrabbiner S. Ehrenfeld, Mattersburg* (Bgl).

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknél 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegeken is. Jelíges levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

HUSZONNÉGY év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. Cégneki levelezés.

LÖWINGER SAMUEL Kaba. Házasságközvetítő. *Biztos eredmény!* Válaszbélyeg Középkorú vallásos asszony orth. háztartás vezetését, vagy kisegítést vállal. Weisz Léní, Budapest, Klauzál utca 34. I. em. 4.

Házasságokat díszkréten, előnyösen közvetít: Kohn Lajos, Miskolc, Arany János utca 16.

Rendszerető, tiszta, jól főző mindenest kerese kóser háztartásba, 35 évesig. Sternberg-üzlet, Bálvány utca 23.

Szappanossegéd, iparjogosult, azonnalra kerestetik. Cím válaszlapon, a kiadóban.

Csinos, 20 éves orth. urileány férjhezmenne, önálló kereskedő, agilis fiatalemberhez. Hozománya 7000 pengő és szép kelengye. Jel: „Purimi eljegyzés” Megielelő samesz-állásért 1000 pengőt fizetek. Leveleket „samesz” jelígre.

Pénzt takarít meg, ha kitűnően bevált sólet-kályhát rendel. Kicsi 10 pengő, nagy 14 pengő. Utánvétellel. Rosengarten, Ujpest Lörinc utca 75.

MEGJELENT! — a „Zsidó Szinpad” harmadik és negyedik száma, szenzációs purimi szindarabokkal. Árjegyzéket küld a szerző: Schwarz Izidor tanító, Kiskőrös.

Keresek vallásos baromítenyészőt, lehetőleg, nőtlent azonnali belépésre. Donáth Vilmos, Tét, Győr m.

Eladó ház, üzlettel, italmérréssel 1200 pengő értékben... Tehermentes” jelígre válaszbélyeggel a kiadóba.

Kisegítő tanítót, aki chümis-rasit, gemoret tanít, keresek. Fizetése: vándorkoszt és készpénz megegyezés szerint. Irásbeli ajánlatok: Láng Arnoldhoz, Kiskőrös.

Orthodox mindenek szakácsnő, vallásos házba elmenne. Vidékre is. — Király utca 21. II. 49.

Jólmenő kisebb rövidáruüzletbe keresek rendes fiatalembert henőssüllésre, kb. 32 évesről 37-ig. Cím a kiadóban.

Széfer Tórát keresek készpénzért megvételre, megbízható, vallásos, szakavatott sajjfertől. Használt, de szép betűvel írott legyen. Frankfurt szikvizgyár, Szeged.

Megjelent a *נאר שלמה* c. mű második kiadásban. A nagyon értékes széfer ára kötvé 2.50 pengő. fűzve 2 pengő, kapható a szerzőnél: Zucker főrabbi, Nagyhalász.

Középkorú, jómegjelenésű, állással bíró vallásos leány férjhezmenne. Cím: Stern Sándorné, Bpest, Kazár utca 8.

Keresek vallásos leányt mindenek, főzéshez is értsen. Briszk főrabbi, Biharnagybajom.

„Családi boldogság, áldás forrása” könyv 2.50 pengőért Links főrabbinál, Kőszegen, megrendelhető.

Jó családból való fiatal uriaszony kisebb háztartás vezetését vállalja. „Vallásos” jelígre.

Felelős szerkesztő és kiadóhivatalos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET,
Budapest, VII., Bethlen u. 33. Tel. 40-6-70

PARÓKA különlegességek

Modern és tartós kivitel
Tartós ondolálás, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII., CSÁNYI U. 12
(Király ucca sarok)

Telefon: 31-0-79.

אללנע מיינע יידישע צייטונג

כ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Kulföldre 25 P.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Hitközségeink érdekében

A deficitellenes küzdelem szava hangzik fel mindenütt, mert minden testület költségvetése ingadozik. Ahol vékony, ott szakadt — mondja a közmondás és ebből a szempontból a hazai hitközségek helyzete valóban vékony. Annál inkább kell minden eszközt megragadni az egyre rosszabbodással fenyegető helyzet elhárítására és a hitközségeknek egymást kell támogatniok. Ilyen kölcsönös támogatás szükséges s helyénvaló a *s'chüté chücz* ügyében. Minden orthodox hitközség főjöveldelme a metszésből eredő jutalék s így minden hűsemű, amely a hitközség megkerülésével, más hitközségből jön be, károsodást jelent, a pénzügyi nehézségekkel

amugyis küzdő községekre. De vallási kárt is okoz. Mert a hitközség rabbija kénytelen eltüntetni a *s'chüté chücz*-et és így tehát, aki ezt a tilalmat nem veszi tekintetbe, az rendkívüli módon vét a vallási fegyelem ellen, mert mellőzi annak a megszívlelését, amit a hitközség szellemi és vallási vezetője a vallástörvények alapján tilosnak minősített. Igaz ugyan, hogy az a hitközség, amelyből a „s'chüté chücz” származik, látszólag keres a dolgon, de ilyen kereseten, amelyre bizonyos erkölcsi defektus árnya borul, nem igen van áldás. Amikor az egyik hitközségben keresnek, mert a másik hitközségben nem tartják be a vallástörvényt, akkor

ilyen esetekben alkalmazható a talmodi bölcsök szava: „a baj, ha egyszerű beveti magát, akkor terjed” (*sebesto kivon d'ol, ol*), mert a rombolás szelleme a nyerő hitközségben is felüti majd fejét, ha egyesek hasznárol lesz.

Nemcsak a behozatalt kellene megtüntetni, hanem a kivittelt is,

hogy „*lifné ivér laj szitén michsajl* — a vak elé ne tegyünk gáncsol”. A kérdést természetesen csak a főrabbiaink intézhetik el az összes idevonatkozó szempontok tekintetbe vételével, de elintézése sok esetben egy-egy hitközségnek a deficitellenes küzdelmét megkönnyítené.

Éhség és bőség

A mai helyzet fonákságára ríktó fényvel világít az a hír, hogy Braziliában a világ kávétermelése legfontosabb országában, a kávétermelés felét, sok millió zsák kávé, megsemmisítettek s a tengerbe dobnak. Egyik helyen éheznek az emberek s a föld másik részén a fényűzést jelentő termelvényt megsemmisítik, mint értéktelen holmit. Ami után a föld egyes országaiban vágyakoznak, mint csemege után, az értéktelenség tünik fel földrészünk más területén. Hiába írja elő a Tóra: „*bal taschise*”, ne pusztítsd el azt, ami gyümölcsöt hajt, az emberiség áremelés céljaira pusztítani kényeszerül, vagy legalább azt hiszi, hogy másképpen nem tud a termelés s a fogyasztás megbomlott egyensúlyán segíteni. Most értjük csak, amit bölcsaink tanítanak, amikor különbséget tesznek a természetlenségből eredő éhség (*roov sel bácajressz*) s a zavarból eredő éhség (*roov sel m'hümo*)

között. A föld most eleget termel, nem kellene éheznie senkinek, de mégis éheznek az emberek, mert beütött „a zavar” miatti éhség. A gazdasági világ intézői teljes zavarban vannak a teendők felől, nem tudnak megbirkózni a felvetődött problémákkal s azért éheznek az emberek akkor, amikor máshol millió zsáknyi eledelt elpusztítanak, amikor a tengeri halászok a halak egy nagy részét visszadobják a tengerbe. A „zavar éhsége” ez, mert az emberiség erkölcsi fogalmi körül bódító zavar keletkezett. Amit emberiségről, az egyes ember életének értékéről a szociális ellentétek kiegyenlítéséről beszéltek eddig azt sutba dobták a hasznavehetetlen gondolatok lomtárába. E helyett ki-méletlenség, az emberi élet értékének lenézése, a mindenáron való nyeresz-kedés akar urrá lenni, de az erkölcsi zavar nyomán nem világuralom, hanem világpusztulás fenyeget. Most

értjük csak igazán, hogy mily áldás-hozó eszmét hirdet a Tóra által előírt *semitó-év*, amikor egy éven át nincs termelés, amikor azonban még nincsen éhez, amikor a gazdagság és nyomor közötti rettenetes ellentét kiegyenlítődsét nyer. Mily igaz, amit Henry Georges amerikai szociálpolitikus mondott már négy évtizeddel ezelőtt, hogy az emberiség üdve volna, ha elfogadná a szombat mellett a szombati év intézményét. Természetesen ehez az is kellene, hogy a Tóra erkölcsi eszméi uralkodjanak, a mai kiméletlen legázolás, pénzhaszsa, erkölctelen eszközök igénybevétele helyett. Az erkölcsi zavarunk is tisztulnia kellene, hogy megszűnjön a vele összefüggő éhség. E helyett be kellene következnie az éhségnek, mely a próféta szavai értelmében nem testi dolgokra vonatkozik, hanem l'ten igéjére. Amikor az emberiség ujra megfogja tanulni, hogy: „*nemcsak kenyere- ren él az ember*”, akkor több kenyere lesz s nem kell majd szenvednie a zavar-nak éhségét és az éhség gyalázata-t (*cherpass roov*).